

Liikenne- ja viestintävirasto

Yksityisraidesääntelyn muutokset

Rataverkon haltijoiden
yhteistyöryhmän tapaaminen
15.2.2024

Yksityisraidesäätely

Yksityisraiteiden haltijoita koskeviin turvallisuuden hallintamenettelyitä koskevia vaatimuksia kevennettiin 1.1.2019 voimaan tulleen raideliikennelain myötä.

Muutoksen jälkeen useimmilla yksityisraiteen haltijoilla oli mahdollisuus siirtyä raskaana pidetyn EU-säätelyn myötä kevyempään kansalliseen säätelyyn,

- Turvallisuuslupa ➡ raideliikennelain 5. luvun mukaisen ilmoitusmenettely
- Turvallisuusjohtamisjärjestelmän ➡ Turvallisuuden hallintajärjestelmä

EU-säätelyn sijaan keskeisissä menettelyissä voidaan noudattaa kansallista säätelyä.

Yksityisraiteeseen kohdistuvat tekniset vaatimukset ovat kuitenkin vastaavat kuin EU-säätelyn piirissä olevilla toimijoilla.

Yksityisraidesäntely

Nykytila

- ❑ Raideliikennelakia säädettäessä määriteltiin ilmoituskausi kolmen vuoden mittaiseksi.
 - Tarkoituksena oli, että yksityisraiteen haltija tarkastelisi kolmen vuoden välein turvallisuuden hallintajärjestelmää (**THJ**) ja sen menettelyitä
 - Tavoitteena oli, että tällöin yksityisraiteen haltija viimeistään tekisi itsearvioinnin ja päivittäisi THJ:nsä. Traficom voisi arvioida toimijan tilaa voitaisiin arvioida ilmoitusten uudistamisen yhteydessä.
- ❑ Toimijakentässä säntely on koettu vaikeasti lähestyttäväksi ja raskaaksi säntelyn kevenemisestä huolimatta
- ❑ Mm. valvontojen yhteydessä on huomattu yksityisraiteen haltijoiden toimintaan liittyvien vaatimusten noudattamisessa ja turvallisuuden hallintajärjestelmään liittyvien menettelyiden kuvaamisessa hajontaa
- ❑ Traficomien näkökulmasta toiminnan tilakuvan ylläpitäminen on ollut haasteellista mm. pitkän ilmoitusvälin takia, lisäksi valvontaresurssit ovat rajalliset huomioiden toimijoiden lukumäärän
- **Muun muassa em. syistä tunnistettiin tarve säntelyn kehittämiseksi**

Yksityisraidesääntely

Muutos 2024

Raideliikennelain muutos yksityisraidesääntelyn osalta:

- ❑ Lakiesitys on tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä
 - tarkoitus on, että muutos tulisi voimaan **1.5.2024**
- ❑ Samanaikaisesti lainmuutoksen kanssa on tarkoitus uudistaa yksityisraiteen hallinnasta annettava määräys.
- ❑ Muutosesitykset on tehty sen kokemuksen perusteella, ilmoitusmenettelyn soveltamisesta on saatu nykyisen lain voimassaolon aikana

Keskeisiä muutoksia:

- ❑ Ilmoitus yksityisraiteen hallinnasta olisi voimassa toistaiseksi nykyisen kolmen vuoden sijaan - näin vähennettäisiin niin yksityisraiteen haltijoiden kuin Traficomin hallinnollista työtä.
- ❑ Ilmoitus yksityisraiteen hallinnasta olisi tehtävä **kaksi** kuukautta ennen toiminnan aloittamista aikaisemman **kuuden** kuukauden sijasta.
- ❑ Jatkossa ilmoitukseen liitettäisiin kirjallinen kuvaus turvallisuuden hallintajärjestelmästä aiemman turvallisuudenhallintajärjestelmän kopion sijaan.
 - Kopiovaatimuksen katsottiin rajaavan THJ:n esitystapaa -jatkossa kuvaus voisi olla osa muuta toimintajärjestelmää.

Yksityisraidesääntely

Muutos 2024

Keskeisiä muutoksia ja täsmennyksiä:

- ❑ Yksityisraiteen haltijan olisi ilmoitettava Traficomille toiminnassa tapahtuvien muutosten ja toiminnan lopettamisen lisäksi myös **yritys- ja yhteystiedoissa** tapahtuvista muutoksista.
- ❑ Yksityisraiteen haltijoilta edellytetään toimintaympäristön tarkempaa kuvaamista nykyisen toiminnan laadun kuvaamisen sijaan. -> Parempi kokonaiskuva toiminnan riskitasosta.
- ❑ THJ-vaatimuksia on täsmennetään ja vaatimusten esitysjärjestystä on muutetaan johdonmukaisemmaksi.
 - Radan suunnitteluun, rakentamiseen ja käyttöönottoon liittyvien menettelyiden kuvaamista korostetaan
 - Korostetaan raiteilla tapahtuvan toiminnan turvallisuuden kokonaisvaltaista varmistamista.
 - Yksityisraidemääräyksessä ei jatkossa määrättäisi kalustoyksiköiden kunnossapidosta
- ❑ Yhteistyön merkitystä raiteistolla toimivien tahojen kanssa korostetaan

Määräys yksityisraiteiden hallinnasta

- ❑ Yksityisraiteiden hallinta –määräys on Traficomissa sisäisellä lausuntokierroksella
- ❑ Määräysluonnos lähtee ulkoiselle lausuntokierrokselle 19.2.2024
- ❑ Julkaisu samaan aikaan lain voimaantulon kanssa 1.5.2024
- ❑ Nykyistä määräystekstiä on tarkoitus selkeyttää ja jäsentää helpommin luettavaan muotoon sekä tarkentaa lain vaatimuksia määräyksenanto-oikeuden mukaisesti
- ❑ Muutokset keskittyvät turvallisuuden hallintajärjestelmän sisällön kuvaamiseen

THJ:n pääkohdat:

- 1) Toimintaympäristö ja toiminnan laajuus;
- 2) Organisaatio ja vastuunjako;
- 3) Kaikkien organisaation toimintaan kuuluvien rautatiejärjestelmän riskien hallinta;
- 4) Rataverkon suunnittelun, rakentamisen, käyttöönoton ja kunnossapidon varmistamista koskevat menettelyt;
- 5) Menettelyt ja yhteistyö, joilla varmistetaan turvallinen liikennöinti ja muu turvallinen toiminta raiteistolla;
- 6) Oma-alvonnin menettelyt.

Valvonta ja toiminnan tilan seuranta sääntelyn muuttuessa

- ❑ Koska ilmoitusta ei enää uusita säännöllisesti, Traficom korostaa vuosittaisen turvallisuuskertomuksen lähettämisen tärkeyttä ja sisällön laatuvaatimusten merkitystä.
- ❑ Toimijakentän laajuudesta johtuen ei säännöllisesti toistuviin tarkastuskäynteihin ole resursseja, Traficom arvioi mm. turvallisuuskertomusten perusteella toiminnan tasoa ja niiden perusteella myös erillistarkastusten tarvetta.
- ❑ Vuosittaiset valvontakohteet pyritään valitsemaan riskiperusteisesti, riskiperusteisuuteen vaikuttavat niin toimintaympäristö vaikutus kuin Traficomien käsitys yksityisraiteen haltijan suoriutumiskyvystä. Kuitenkin tarkastuksia on tarkoitus kohdistaa kaikkiin toimijoihin valvontastrategian mukaisesti.

Huomioitavia seikkoja

- ❑ Niiden toimijoiden, joiden tulisi uusia ilmoitus yksityisraiteen hallinnasta olisi hyvä odottaa lain voimaantulo, jos se aikataulullisesti on mahdollista - ennen lain muutosta tehdyt ilmoitukset ovat voimassa enintään kolme vuotta.
- ❑ Traficom pyrkii tiedottamaan yksityisraidemääräyksen sisällöstä jo ennen sen voimaantuloa ja antamaan tarkentavia ohjeita THJ:n laadintaa ja ilmoituksen antamista silmällä pitäen
- ❑ Yksityisraiteen haltijan ilmoituslomaketta tullaan päivittämään lainsäädännön vaatimuksia vastaavaksi.

Organisaationi yksityisraiteen ilmoitusmenettely tulee uusia 31.5.2024, miten minun tulee huomioida muutokset tämän vuoden uusinnassa?

- Yksityisraiteen haltijalle osoitetut vaatimukset tulevat joiltain osin muuttumaan sääntelyn vuoksi. Tämän johdosta kannattaa odottaa Traficomien ohjeistusta uudistamisen varalta.
- Jotta ilmoitus olisi voimassa toistaiseksi uusinnan tulee tapahtua lain tultua voimaan

Jos uusiin ilmoituksen ennen ~1.5.2024 lakimuutosta, tuleeko minun uusia ilmoitus kolmen vuoden päästä?

- Kyllä, ilmoitus on uusittava viimeistään kolmen vuoden kuluessa. Halutessanne voitte uusia ilmoituksen myös aiemmin uuden lain voimaan tulon jälkeen.

Mitä tarkoittaa toimintaympäristön tarkempi kuvaus?

- Toimintaympäristön kuvauksesta olisi hyvä ilmetä esimerkiksi : raiteiston käyttötarkoitus, toiminnan volyymi ja liikennöintitapa, keskeiset tunnistetut riskit, mahdolliset vaaralliset aineet, toimintaan vaikuttavat sisäiset ja ulkoiset sidosryhmät, rajautuvat rataverkon haltijat, maantieteellinen alue, tunnistetut toimintaan vaikuttavat säädökset jne.

Jos muutamme organisaationi turvallisuuden hallintajärjestelmän sisältöä toistaiseksi voimassa olevan ilmoituksen antamisen jälkeen, tuleeko minun hyväksyttää muutokset Traficomilla?

- Tarkoitus on, jos toimintaan ja THJ:än tulee merkittäviä muutoksia, tulee tehdä muutosilmoitus.
- Tässä voi käyttää tapauskohtaista harkintaa ja tarvittaessa voitte kysyä neuvoa Traficomien asiantuntijoilta.
- Tarkastus suoritetaan ja palaute annetaan normaalin prosessin mukaisesti, ilmoitustahan ei varsinaisesti hyväksytä, vaan se on voimassa kun se on toimitettu Traficomille

Jos esimerkiksi raiteilla kuljetettavan tavaran laatu tai määrä muuttuu, tuleeko tästä ilmoittaa?

- Kyllä, tästä muutoksesta täytyy ilmoittaa ilmoituslomakkeella. Samassa yhteydessä tulisi päivittää THJ tarvittavilta osiltaan ja liittää se ilmoitukseen.

Kiitos

Lisätietoja

Olli Matilainen

Janne Anttila

Ilona Heiskanen